

Vasik János

szerkesztő-riporter, RTVS – Pátria rádió, Pozsony; lakhely: Rozsnyó, e-mail: janos.vasik@gmail.com

Beszélgetés Kelemen Juliannával

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala idei éves rendezvényén szó esett a kisiskolák helyzetéről is egy kerekasztal-beszélgetésben. Mi egy működő kisiskolába látogatunk el a következő percekben. A Katedra Társaság egyik Katedra-díját 2014-ben egy kisiskola igazgató nénije kapta, aki a nyelvhatáron teljesít szolgálatot már hosszú évek óta. Ugyanabban az iskolában koptatta a padokat, melyet most már igazgat is – bár jelentősen megváltozott körülötte a világ mind nemzetiségileg, mind etnikailag. Gice – merthogy erről a Nagyrőcei járásbeli településről van szó – 877 lakosából 2011-ben a népszámláláskor 391 roma, 235 szlovák és 167 magyar volt. A továbbiakban arról faggatjuk Kelemen Juliát, milyen Gicén Katedra-díjasként lenni.

■ **Milyen Katedra-díjasként lenni Gicén?**

■ Természetesen nagy öröm és nagy megtiszteltetés...

■ **...ami bővebben mit jelent? Már túl vagyunk a helyhatósági választásokon – Önöknek régi-új polgármesterük van, hiszen az időközi választásokon megválasztott, roma származású polgármestert választot-**

ták újra meg –, és ő is nagyon büszke Önre...

■ Igen, ez igaz. Éppen tegnap voltam nála, és a lelkemre kötötte, hogy mutassam meg neki is a díjat, mivel ő is nagyon büszke rá, hogy ilyen igazgatónéje van.

■ **Úgy tudom, hogy ő is el akart menni a díjátadásra, pedig az több mint 300 kilométer, vagyis négy órás autótúr...**

■ Igen, de az utolsó pillanatban valami más elfoglaltsága miatt nem érkezett el – de ő is és az egész községi hivatal gratulált, nagyon büszkék rám.

■ **Ezenkívül változott-e az élet azóta – a szülők, gyerekek magatartása, bárki más hozzáállása?**

■ Az élet megy tovább, mint eddig, ugyanúgy tesszük a dolgunkat, ahogy megszoktuk.

■ **Hogyan zajlik az élet Gicén? Mit lehet tudni a nyelvhatáron, szórványban működő gicei alapiskoláról?**

■ Ez az iskola a Nagyrőcei járásban található öt kisiskola közül az egyik. Négy szlovák oktatási nyelvű osztálya és egy vegyes tagozatú, magyar tannyelvű osztálya van. Örömmel mondhatom, hogy már negyedik éve működik nálunk nulladik osztály – ez

szlovák tannyelvű. Jelenleg 80 tanulóval működünk – sőt már gyarapodtunk is. Amióta átvettem a díjat, azóta hoztak még két gyermeket – így már 82-an vagyunk...

■ **A magyar osztályba mennyien járnak?**

■ 26 tanuló látogatja a magyar osztályt – ez összevont csoport, egyetlen alsó tagozatos évfolyamot jelent. Jövőre szeretnénk kettéosztani az osztályt, reméljük, sikerül.

■ **A közös évfolyam nyitása ezek szerint sikernek könyvelhető el. Honnét indítottak?**

■ Igen, sikerként gondolunk a magyar osztály indítására, mivel mindenféle hullámvölgyet megéltünk már... Öt-hat évvel ezelőtt 10-12 gyerekünk volt, de voltak olyan évek is, amikor csak kilenc gyerek koptatta a padokat. Azóta felnőtt az a generáció, amelyet már tanítottam: ők pedig már visszahozták a gyerekeiket hozzánk, így már 26-an vagyunk.

■ **Mennyire megoldott az iskolából a további tanulási lehetőség, a felső évfolyam elérhetősége? Korábban, ha jól tudom, Pelsőcre ingáztak a gyerekek.**

■ Igen, az előző évek gyakorlata szerint Pelsőcre jártak a gyerekek, de a nehezen összeegyeztethető közlekedés miatt hat éve Harkácsra (Gemerská Ves) váltottak a szülők. A szlovák gyerekek pedig Jolsvára mennek tanulni.

■ **Hat évvel ezelőtt már létezett megyei önkormányzat. Az ő segítségükkel nem lehetett volna elhárítani a közlekedési akadályokat, vagy a pelsőci alapiskola nem tudta volna megváltoztatni a csengetés rendjét a gyerekek érdekében?**

■ Hát... Én felvettem, hogy kényeztetni kellene a közlekedési vállalatnál a menetrend módosítását. Illetve az órarendet is lehetett volna úgy alakítani, hogy a gyerekek bejárhassanak, de... Megmondom őszintén: nem nagyon volt igény a gicei gyerekekre. Most már bizonyára hiányoznak, de a szülők és a gyerekek most már ragaszkodnak a harkácsi iskolához.

■ **Milyen érzés egy ennyire vegyes, sokrétű kisiskolában tanítani? Talán nem árulok el nagy titkot: ide már jórészt roma gyerekek járnak.**

■ Igen, roma gyerekekről van szó. Mivel összevont osztályokról beszélünk, magasak az osztálylétszámok, így nagyon nehéz tanítani. Főleg az időbeosztással vagyunk gondban – s megmondom őszintén, sokszor nem is ismerjük a csengetés fogalmát, blokkokban tanítunk, a tantárgyak összefolytak. Például matek van, aztán szlovák, de a nyelvtant összefogjuk az olvasással... Inkább így próbálunk a gyerekekre hatni. Nagyon bevált a saját csengetési rend kialakítása: az első három órát 10.15-ig tartjuk, mert akkor a legfogékonyabbak a gyerekek. Ezután van a nagyszünet, majd a nevelési tantárgyak, lazább órák következnek.

■ **A csengetési rend és az órarend tehát a gyerekek igényeihez igazodik?**

■ Igen, megpróbálunk odafigyelni, mire van a leginkább szükségük a gyerekeknek. Ha úgy látjuk, hogy például az olvasás terén elmaradást tapasztalunk, akkor több tanórát is ennek a gyakorlására fordítunk. Ma is 10.00 óráig olvastunk, a többi tantárgy csak aztán következett. Azt is figyelembe vesszük, hogy otthon nem nagyon foglalkoznak a gyerekekkel, tehát lassúbb tempóban folyik a tanítás. Az iskolában nemcsak megmutatjuk a tananyagot, hanem mindent elkövetünk annak érdekében is, hogy

helyben meg is tanítsuk azt. Például az elsősöknél egy betűt egy hétig veszünk. Megtapasztaltuk, hogy nem érdemes sietni a tananyaggal, mert akkor nem lesznek stabil alapjaik.

■ **A matematika például jobban megy a társaságnak?**

■ A matematikával nincs annyi gondunk, mint az olvasással. Alapból a matematikát – a pénz fogalmán keresztül – jobban ismerik. A gyakorlatból vett példákkal, pénz segítségével számolunk.

■ **Jobban rákényszerül egy roma családból származó gyerek, hogy így gondolkodjon?**

Szerintem egy roma gyerek jobban látja, hogy mit engedhet meg magának és meddig mehet el.

■ **Az olvasáskészség, az íráskészség mitől függ? Ez inkább a szókinccs, az olvasottság hiánya?**

■ A szókinccsük sok esetben nagyon hiányos a gyerekeknek. Inkább ott látom a nehézséget, hogy bizonyos szavaknak – s nem is kell ritka, ismeretlen kifejezéseknek lenniük – nem értik a jelentését. Nagyon sok szót meg kell nekik magyarázni, sok olyan kifejezés van, amivel otthon nem találkozhatunk. Ebben nagy segítség számunkra az interaktív tábla. Mondok egy példát is – amikor egy tevéről szóló történetet tanultunk, kivetítettem egy képet az állatról a táblára, és akkor láttam, hogy a gyerekek nem ismerik fel, zebrának nézik. Egy ilyen esetben máris meg kell szakítani a tanítást, hiszen meg kell mutatni, milyen a teve, hol él, mivel foglalkozik. Ezek hiányában a megtanításra váró történetet se értenék, tehát muszáj mindenre kellő időt és energiát szentelni.

■ **Az ingerszegény környezet fogalma tehát nem ismeretlen Önöknél...**

■ Pontosan erről van szó. Néha megkérdem a gyerekeket, hogy mit csinálnak otthon. Ingerszegény... Állandóan tévét néznek, de olyan műsorokat, amelyek nem nekik valók. Azt akarják nézni, amit a szüleik. A tévénézés kultúrájának kialakítása érdekében az iskolában tudatosan áttértünk a magyar népmesékre. Nemcsak a mesefilm nézésére, hanem a mesék eljátszására, közös meseolvasásra és mesemondásra. Az a cél, hogy bővüljön a szókinccsük, fejlődjön a fantáziájuk.

■ **A beszélgetésünk időpontjában zajlott a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala éves összejövetele, ahol a kisiskolákról is szó esett. Hogy látja,**

mennyire megalapozott a kisiskolák léte?

■ Szerintem nagy szükség van a kisiskolákra. Sokak szerint több hátránya is van az ilyen iskoláknak – ez szerintem nem igaz. Nem csak tanítóként, de szülőként is állítom ezt – az én gyermekeim is ilyen iskolába jártak: ide. Ilyen osztott osztályban a tanulnivalót akár négyszer is hallhatja a gyermek, ami főleg a hátrányos helyzetű gyerekek esetében nagyon nagy pozitívum. Csak pozitívumokat tudok mondani a kisiskolákról.

■ **A Katedra-díj a külvilág szakmai elismerését közvetíti, de egyben annak a felismerését is jelenti, hogy a gicei iskolához hasonlóan a határhelyzetben élőknek szükségük van minden segítő kézre, támogatásra.**

■ Igen, nagyon fontos lenne, hogy tudjunk egymásról, tanuljuk egymástól, ismerjük meg egymás problémáit. Az összefogással, egymás meghallgatásával talán közelebb kerülünk a problémáink megoldásához is. Úgy gondolom, ez az egyik legfontosabb üzenete az ilyen díjaknak.

■ **Még egyszer gratulálok a díjazottnak, és további sok sikert, kitartást, elhivatottságot kívánok a munkájához!**

